

De Heraut

DOOR DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

De nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Zondag 11 November 1917. N°. 2077.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder dan inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonneementen en advertentien aan de ADMINISTRATIE. Bureau: N.Z. Voorburgwal 58-60 te Amsterdam. Inzendingen, die later dan Donderdag's namiddags te 12 uur worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonneementoprijzen: 12 maanden per drie maanden f. 1.25, voor België per jaar f. 5.30 bij vooruitbetaling, voor het rederie Buitenland en Ned. Indië per jaar f. 8 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f. — 30. Abonneementen worden aangegomden door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaars, Postdirectie en Advocaat. van 1 tot 8 regels f. 1.20, voor elken regel meer f. — 20. Aanvragen en vermelding van liddegenoten f. — 12 per regel.

Van de Voleinding.

CCLXIII.

ACHTSTE REEKS.

VIII.

Maar ik, niet, ik richt mijn verbod op met u, en met uw ziele, die met u is, van het gevogelte, van het veer, van het zedier, van de aarde met u; van allen, die uit de arke gegaan zijn, tot al het gedierte der aarde toe.

Gen. IX: 9, 10.

De tegenstelling tusschen wat heet de vier dieren en de vier en twintig onderlingen, is alzoo geen andere dan die tusschen schepping en herschepping. Wat gemeld wordt van de vier dieren slaat terug op den Paradijs-toestand vóór den val, en wat daarop volgt over de vier en twintig onderlingen doelt op de herschepping, verzoende en gezaligde menscheid, die, onder Christus als haar hoofd, der zaligheid nu reeds of na den dood deelachtig wordt.

Nu herinnere men zich hierbij, wat we vroeger opmerkten omtrent het Noachitisch verbod. In dat heilig verbod toch waren niet alleen de nakomelingen van Noach met den nieuwen stamvader opgenomen, maar met den mensch *sof de dieren*. Het staat er in Gen. IX: 9 v.v. zoo overduidelijk: »Ziet, ik richt mijn verbod op met u en met uw zaad na u, en met alle levende ziele, die met u is, van het gevogelte, van het veer, en van alle gedierte der aarde met u; van allen die uit de arke gegaan zijn, tot al het gedierte der aarde toe.» Er kan daarom niets vreemds in liggen, dat ook in de Apocalypse niet enkel met den mensch, maar ook met de aan den mensch verwante dieren gerekend worden. Of het ons aanstaat, doet er niet toe, maar weg te cijferen is het feit niet, dat in de Heilige Schrift, voor zooveel de Schepping en den oorspronkelijken Paradijs-toestand aangaat, steeds de zich bewegende dieren en de mensch in onderlingen samenhang worden voorgesteld. Reeds vroeger wezen we er daarom op, hoe de hoogstaande Profeten, gelijk Jesaja, ons de toekomstige heerlijkheid steeds in zulk een zin voorhouden, dat er volstrekt niet enkel menschen in den staat der heerlijkheid zullen gevonden worden, maar dat in die toekomst (zie Jesaja XI: 6) »de wolf met het lam zal verkeerlen en de luipaard bij de geitenbok zal nederliggen; dat het kalf en de jonge leeuw saam zullen verkeerlen; en dat een klein jongste ze zal drijven; dat de koe en de berin saam zullen weiden, en dat de leeuw stroo zal eten als de os; ja, dat een zoogkind zich zal vermaken over het hol van den adder, en dat een pas gespeend kind zijn hand zal uitsteken in den kuil van den basilisk.» Voegt men nu deze profetie saam met wat ons omtrent de Scheppingsdagen en het Noachitisch verbod is gemeld, dan blijkt uit alles, dat er niets vreemds in ligt, zoo ook de Apocalypse er ons op wijst, dat in de oorspronkelijke Schepping de dieren met den mensch in nauw verband werden gesteld.

Bij de vier en twintig Presbyteri of onderlingen is alleen van den mensch sprake, omdat hier de orde opkomt uit de uitverkiezing, de wedergeboorte en de bekeering; al te gader gegevens die alleen op den mensch slaan; maar toch is het een stellige fout, indien men bij de zaliging eeniglijk met de wedergeboorte en de herschepping rekent. De herschepping onderstelt vanzelf voorafgaande schepping, en zoo kan het niet anders, of ook bij den Troon Gods kunt ge niet uitsluitend de gezaligden en hun leidsteden en herders vinden, maar moet, eer ge daar aan toekomt, altoos afzonderlijk gerekend worden met den mensch, gelijk hij in het Paradijs, vóór zijn val, krachtens zijn schepping verkeerde, en in die positie stond hij met de dieren in een van God besteld verband. In het Paradijs was het, vóór den val, een samenhangende groep wezens, die in den mensch en in de met hem verwant levende dieren optrad, en straks na den zondvloed is door het Noachitisch verbod deze saamhoorigheid bestendig. Vandaar nu dat ook in de Apocalypse, als het aan het einde toekomt, die verwante wezens, mensch en dier, weder in onderling verband optreden. En zoo verklaart het zich dan, hoe steeds in den lofsang die Gode wordt opgedragen, het hallelujah van de oorspronkelijke Scheppingswereld aan de aanbidding der vier en twintig onderlingen of geestelijke menscheid voorafgaat. Van het gebruik van het woord »dieren» hebben we ons nu losgemaakt. Gedoeld wordt

op de levende wezens, menschen en dieren, gelijk ze vóór den val, in het Paradijs God als hun gezamenlijken Schepper verheerlijken, en reeds het saamvalven van beider schepping op den zesdaen dag, toont van meet af beider saamhoorigheid.

Doch hierbij blijft het niet. Nog sterker nadruk zelfs moet er gelegd worden op het tweede, haal onze positie beheerschende feit, dat niemand wedergebooren kan worden, die niet eerst op natuurlijke wijze geboren is. Alle wedergeboorte, alle bekeering, alle toebrenging en alle zaliging onderstelt alzoo steeds en onveranderlijk, dat we eerst uit de gemeene natuur van alle dierlijk leven zijn opgekomen. En dit ons opkomen staat niet onder het signaal van het hernieuwde en herboren leven, dat ons in de wedergeboorte toekomt, maar onder het signaal van de oorspronkelijke verschijning van ons natuurlijke leven in de eerste schepping. We kunnen daarom volstrekt niet zeggen, dat wij, als verlost en herborenen, uitsluitend met de vier en twintig geestelijke herders te maken hebben, die hier als de »ouderlingen» optreden, alsof we met de 4 Zool'n niets uitstaande zouden hebben. Dit is ondenkbaar en het tegendeel is waar. Indien we niet uit onzen vader en onze moeder, conform het oorspronkelijke en natuurlijke levensproces, geboren zijn, dan bestaan we niet, en kan er van wedergeboorte voor ons geen sprake zijn. De gemeene grond, waaruit ons bestaan opkomt, is en blijft de Adamitische menscheid, gelijk die aan de eerste schepping haar ontstaan dankte; en daar nu deze oorspronkelijke schepping het opkomen van den mensch in verband stelde met de schepping van de andere wezens, die verzelel trek met den mensch gemeen hadden, kon het niet anders, of wat saamhoorde krachtens de Schepping bleef dan ook in onderling verband voortbestaan. Zelfs bij de offerande komt dit duidelijk uit. Het offerdier komt voor den mensch in de plaats. Straks zelfs wordt het type van het offerdier als type van den Christus genomen. Hij is dan het Lam, het Lam dat de zonde der wereld wegdraagt. En juist daarom is het in zoo hooge mate opmerkelijk dat in Openbaringen 5, waar we ons in de Troonzaal Gods verplaatst vinden, de Christus niet als de gekroonde majesteit verschijnt, maar als het Lam Gods.

Ook voor ons zelf moeten we alsoo steeds gedachtig blijven aan het veelzeggend feit, dat onze wedergeboorte en al wat hierin volgt, zeer zeker uit de Verlossing opkomt, en met al wat de Verlossing beweegt brengt, tot het nieuwe leven behoort, maar dat we in onzen natuurlijke oorsprong, in ons verwekt zijn, in ons gedragen zijn door onze moeder, en in het gevoed zijn door haar borst, nog geheel tot het oorspronkelijke te rekenen zijn, dat God in de eerste Schepping tot aanzijn riep. Ons bestaan danken we niet aan Golgotha, maar aan de schepping in het Paradijs van den eersten mensch, en aan dien mensch in saamwerking met de ons zoo veelzins verwante dieren. Ge moogt 't u daarom niet voorstellen, alsof dit alles ja van Adam waar was, maar u niet aan zou gaan, zoodat gij, als ware het met u eerst in het leven treden, uit Christus geboren waart. Zeer zeker kan de wedergeboorte reeds in het eerste levensuur van een kindde intreden, maar al is dit zoo, dan is het toch altoos een intreden van een nieuw verzoeningsleven in de ziel, in een wezen dat reeds bestond, en zoo dankt ook gij uw aanzijn, uw bestaan, uw wezen als mensch in geen enkel opzicht aan Golgotha, maar steeds en eeniglijk aan de eerste Schepping van den natuurlijke mensch. Ook gij zijt van Adam. Daarom nu moet altoos weer op dat eerste ontstaan van elk mensch de volle nadruk gelegd. En dit nu is het wat ook in Openbaringen 4 en 5 geschiedt, waar gehandeld wordt van de 24 geestelijke hoofden, en vooral zelfs gewezen wordt op de vier vertegenwoordigers van het nog onherborene, oorspronkelijke, en geheel natuurlijke leven dat ook u uit Adam toekwam. Uw bestaan hebt ook gij uit Adam, en wat ge aan Christus dankt, is de hernieuwing en heiliging van uw ingezonken en ontheiligd natuurlijk bestaan. Ge vergist u daarom ten eenenmale, zon ge voor u zelf alleen rekent met de 24 geestelijke herders der verzoening, alsof de vier vertegenwoordigers van de Zool'n niet aangingen. Veelreer staat het zóó, dat ook u ontstaan en bestaan ge representeerd is in de vier »dieren», terwijl in de 24 Presbyteri, heel anders, enkel uw levensvernieuwing en wedergeboorte zich afspeelt.

Staat dit nu voor ons vast, dan kan het thans weinig inspanning kosten, duidelijk te doen uitkomen, dat degenen in het 5e kapittel begint verhaald te worden, rechtstreeks op het einde van, en volstrekt niet het verhaal opent van hetgeen aan de Kerk van Christus in den loop der eeuwen weidervaren zou. Alles zet hier toch in met het verwijzen naar een boek, dat in de hand Gods is. Het is niet een boek, dat van elders wordt aangelegd, maar dat in de hand Gods rust. Niet dus als een boek, dat nu pas geschreven is, maar dat in de hand Gods steeds geweest is, als bevattende den inhoud van zijn eeuwig raadsbesluit. Het boek is daarbij niets dan een beelddespraak. Vanzelf was er geen boek, maar wordt hetgeen er was, ons in boekvorm voorgesteld, zoodat het onder ons menschen zoo toegaat, dat we hetgeen voor ons vaststaat, en toch ook anderen raakt, in een boek plegen op te schrijven. Het Testament is hiervan het steeds meest in het oog springend voorbeeld, en van daar dat de twee groote Openbaringen die ons van God zijn ten deel gevallen, ons in den regel onder den naam van Oud- en Nieuw-Testament worden aangedient. Doch in het overige van ons leven plegen we, wat in goede orde en in vasten vorm van ons uit moet gaan, op schrift te brengen. Geldelijk doen we alsoo met ons kasboek en biologisch met onze eigen levensbeschrijving. Wat orders door ons gegeven, aangaat met aangeplakte verordeningen. Kortom, onder ons menschen kan het niet anders, of wat op meerder betrekking heeft, en den vasten gang in het leven, en zelfs na onzen dood verzelel zal, stellen we op schrift, en laten het thans zelfs in druk vastleggen en ter algemeene kennis brengen. Vanzelf hier het geheel natuurlijk verschijnsel, dat de vaststaande besluiten Gods, die de einduitkomst sullen beheerschen, hiervoor ons treden in den vorm van een boek, en wel, om er de voorloopige geheimhouding van te verzekeren, van een *verzegeld* boek.

Dit boek is niet pas saamgesteld, overmits de besluiten Gods niet eerst later opkwamen, maar eer zenuw karakter dragen, Alleen, het zijn besluiten, die niet aan de menschen geopenbaard waren. Het waren besluiten, die God voor zich zelf had vastgesteld, doch waarvan de openbaring eerst later volgen kon. Tusschen die twee moet derhalve scherp onderscheiden worden. Het zijn besluiten die voor God reeds voorlang vast stonden, doch voor ons menschen een geheim vormden. Daarom waren de schrifturen die dit besluit, en de deelen van dit besluit, inhielden, verzegeld; iets wat natuurlijk zeggen wil, dat ze voor ons volstrekt geheim waren, en dat ze voor ons geheim bleven tot op het oogenblik, dat God zelf deze schrifturen zou ontgeelen en laten publiceren. Dat er nu sprake is van zeven zulke schrifturen, die in een bundel zijn saamgebonden, en alzoo een soort boek vormden, is uiteraard niet letterlijk op te vatten. Ook hier komt het getal zeven, evenals overal elders, in symbolischen zin voor. Het is niet één besluit, er zijn meerdere besluiten, en wij deze besluiten uit het heiligdom tot ons komen, zijn ze saamgevat in het heilige getal van zeven. Doch afgezien hiervan trekt het hier de aandacht, dat een bundel van zeven rollen beschreven papier, die dusver verzegeld, en dus onbekend en gesloten waren, thans zal worden geopend. De opening hier toe gaat uit, niet van eeng mensch, maar uit de Engelenwereld. Die Engelenwereld wordt ons steeds door de Heilige Schrift voorgesteld, als in hooge mate belangstellend in wat den geloovigen op aarde wedervaart. Zij zijn afgescheiden van de gevallen engelen, die onder satan tegen God saamspanden. De goede engelen staan diametraal tegen de demonische engelen over. En daar nu de bronke die in de engelenwereld tusschen de demonische en de goede engelen uitbrak, ook in de menschenwereld was overgedragen, sprak het vanzelf, dat de goede engelen de hoogste belangstelling toonden in wat de menschenwereld, als reflex van de hoogere wereld, te aanschouwen zou geven.

Nu hadden die goede engelen, evenmin als wij menschen, van de besluiten Gods voor de toekomst kennis erlangd, ja, zij kenden evenmin als wij het *bestaan* van die besluiten. Thans echter wordt het bestaan van de besluiten op eenmaal voor hen kenbaar. Het heet dan, dat God deze zijn besluiten in een boek verzegeld had, en zoo bleven ze onbekend. Nu echter laat God dien bundel heilige rollen, waarin zijn eindbesluiten vervat zijn, ruchtbaar worden. De Engelen zien dien bundel. Ze nemen voor het eerst dat boek waar. Van

zelf maakt nu de uiterste nieuwsgierigheid zich in heiligen zin van hen meester. Ze kunnen het niet dragen, dat daar die rol, die bundel, dat boek voor hun oogen is uitgekomen, maar dat het totaal verzegeld zou blijven, zoodat ze nu wel weten, dat het er is, en daar voor hen ligt, maar niemand heeft er iets aan, want het is pertinent gesloten, en niemand kan te weten komen, wat die bundel beelst. Daarop treedt nu een bijzonder machtige engel naar voren. Hij wordt in vs. 2 een »sterke engel» genoemd, en roept luide uit, en wel »met een groote stem», die door heel den hemel dreunt: »Wie is waardig het boek te openen, en zijn zegelen open te breken? Merk nu, om wel te verstaan wat dit beteekende, op hetgeen vs. 11 u omtrent het heiliger der engelen meldt. Daar toch lezen we dat het getal der engelen was »tweeduizend maal tweeduizenden en duizend maal duizenden», een cijfer dat duidt op verscheidene honderd miljoenen, en er dan nog vele miljoenen, bijna in het onbegrensde, aan toevoegt. Onder geheel die onafzienbare menigte van Engelen kwam nu op eenmaal ontroering en beweging op. Men zag nu, dat het, besluit omtrent de einduitkomst daar voor aller oogen lag. Alleen maar, het was zeventienvoudig verzegeld. Wie nu zou 't openen? Immers het verlangen van de geheele Engelenwereld, om nu het einde te leeren kennen, was zoo goed als onweersstaanbaar. Maar niets hielp, en niets bracht ontspanning. Immers zoo zegt vs. 3: »En niemand in den hemel, noch op de aarde, noch onder de aarde kon het boek openen noch het inzien». Iets wat Johannes zoo machtig aangreep, dat hij begon te *wenen*, ja, *weer* te weenen, nu niemand waardig geacht werd om het boek te openen en het te lezen, ja, zelfs niet om het in te zien.

Doch juist op dit weenen volgde dan nu ook aanstonds de ontspanning. Een van de 24 Presbyteri toch nam nu het woord op, en hij zeide tot Johannes den apostel: »Ween niet, wat zie de Leeuw, die uit den stam van Juda is, de wortel Davids, die is het die overwonnen heeft, om het boek te openen en zijn zeven zegelen open te breken. En op dit zeggen treedt nu op eenmaal de Christus naar voren, en Johannes ziet hem daar te voorschijn komen uit den heiligen kring, die Gods Troon omringt, midden uit de 4 Zool'n en uit de 24 Presbyteri, en wel in de gestalte van het Lam. Hij was, zoo staat er uitdrukkelijk in vs. 5, de *Leeuw*, maar hier treedt hij op in de symbolische gedaante van een *Lam*, en wel als een Lam met zeven hoornen en zeven oogen, die saam de zeven Geesten Gods moesten afbeelden, en die uit waren gezonden in alle landen. In niets toch wordt hier de actie tot de Joden, of tot de geloovigen uit de Joden, beperkt. Veelreer geldt het hier een actie die de geheele wereldkerk aangaat. Zie 't maar in den lofsang van vs. 9. Daar toch staat het: »Gij hebt ons Gode gekocht, en wel gekocht met uw bloed, *uit alle geslachten, en taal en volk en natie*.»

Dit alles nu zou ten eenenmale onverstaaenbaar zijn, indien het slaan kon, of mocht, op het eerste opkomen van Christus Kerk. Viak het tegendeel blijkt veelreer. Heel de ons hier gegeven voorstelling laat geen andere uitlegging toe, dan dat hier gehandeld wordt van hetgeen vlak voor het einde der dingen, aan het komeen van den Antichrist en aan de wederkomst des Heeren voorafgaat. Reeds het eerst verborgen zijn van het Boek of Testament wijst hierop. Wie zulk een schriftelijke aanwijzing van wat er gebeuren moet, in gereedheid gebracht, en verzegeld en als 't geheim verborgen heeft, brengt die niet voor den dag, of het einde moet op til zijn. Dan eerst, als het einde aanstonds op handen is, valt de reiden weg, die dusver de geheimhouding noodzakelijk maakte. Zulk een schriftelijke beschikking is met het oog op het einde in gereedheid gebracht: Ze is, zoolang het einde er nog niet was, weggehouden en onzichtbaar gebleven, en nu eerst, nu 't al volbracht is, en het einde zóó zóó zal intreden, nu is er ooraak om deze verborgen schriftuur voor den dag te halen en er bekendheid aan te geven. De wil hertoe gaat vanzelf alleen van God uit. Niet nu eerst bereidde God dit boek, zoals wij menschen vaak dan eerst aan ons Testament gaan denken, als ons leven ten einde loopt en ons leven bedreigd schijnt. Bij God wordt niets nieuw, en komt niets met den tijd nieuw op. Gods raadsbesluit, en zoo ook zijn besluit omtrent het einde der dingen, is uiteraard een van eenwigheid af vaststaand besluit, doch dat voor ons, menschen verborgen bleef, en nu als het einde op ons toetreedt, voor ons ontsluitend wordt.

Dit boek, deze verzegelde bundel, deze zeventienvoudige rol is niet één met de gewone Openbaring, doch staat er lijnrecht tegenover. De gewone Openbaring Gods is zelfs in het Paradijs reeds begonnen, ze heeft de geloovigen alle eeuwen door verzeld, ze is steeds meerder en rijker geworden, en heeft in den loop der eeuwen de geloovigen nimmer verlaten. Die Openbaring is dan ook niet verzeld, maar geheel open. Ze spreekt een ieder van meet af toe, en gaat in heel ons leven met ons mede. Wat hier en daar er tegen ingaat, was niet openbaar, doch verborgen in het stiptst geheim. Opzettelijk verborgen gehouden, deels doordien het niet uitkwam, en ten andere doordat het zoo sterk omfloerd, ontsluitend, ingehouden, ingewikkeld, toegesloten en verzegeld was. Bij de Openbaring is 't alles draag, dat een ieder ze zal kennen, bij dezen mystieken bundel daarentegen dat niemand er een oog insla, eer de ure van het einde gekomen is. Met alle beslistheid moet daarom de volstrekt onhoudbare voorstelling worden bestreden, alsof hetgeen in dezen zeventienvoudigen bundel beschreven stond, ontzeld en publiek gemaakt zou worden toen de loop van Christus' Kerk pas begon. Die loop van Christus' Kerk moest veeleer voleind zijn. Zoolars er duidelijk bij staat, het Evangelie van Christus moest eerst »onder alle geslachten en taal en volk en natie zijn uitgedragen, eer dit boek ontzeld kon worden». Juist zoolars er in Openb. VII: 9 staat: »Ik zag een groote schare, die niemand tellen kon, uit alle natie, en geslachten, en volken en talen, staande voor het Lam». Het is de Voleinding die hier naderende is, en geheel de Apocalypse blijft onverstaanbaar, zoo dit niet, van meet af, scherp in het oog wordt gehouden.

We zijn met wat de Apocalypse ons openbaart, aan het einde der dingen toe. De wereldkerk zal dan op alle manier gereed zijn gekomen. Doch nu nadert met het einde de ondergang der wereld. Immers de Anti-christ komt. En dat is het wat de Apocalypse ons komt voorhouden.

Dr. A. K.

„De liefde dekt alle overtredingen toe“.

Haat verwekt krakeelen; maar de liefde dekt alle overtredingen toe. Spreuken 10: 12.

De grondregel voor alle bejegening van hen met wie het leven ons in aanraking brengt, is, naar luid van Gods Woord, dat we onze naasten lief zullen hebben, zoolars we ons zelf lief hebben. Niets minder. Vraag nu u zelf af, hoe ge er steeds op uit zijt, om wat ge misgint te verhoelen, en waar ge fel ginst, dit aan niemand te laten merken, en hiernaes immers is u dan tevens van Godwege de regel gegeven, hoe ge in liefde u te gedragen hebt tegenover de verkeerdheden en overtredingen van uw naasten.

Als er liefde in uw hart heerscht, zoo betingde vrede de Spreukendichter, dan kunt ge er geen lust in hebben, om uw naasten met verwijten te overluden over wat hij misdeed, maar zal 't veeleer uw toelief zijn, om zijn verkeerdheden te verbergen en zijn feiten te verhoelen. Niet slechts een enkel maal zult ge dan zijn feiten vergeven, maar ge zult er op uit zijn, om waar hij nieterdiaad overtrad, die overtreding toe te dekken; zoo veel ge kunt te maken, dat niemand er van hoort, en steeds voor den goeden naam van uw naasten op te komen.

Let er nu wel op, dat deze hooge eisch volstrekt niet alleen aan den Christen jegens zijn broeder gesteld wordt. De Spreukendichter zegt geheel in 't algemeen, en alzoo voor een ieder, dat we de overtredingen van *onzen naasten* hebben toe te dekken. En wat nog veel meer zegt, de Christus stelt den eisch, dat we *onzen naasten* door 't schild onzer liefde dekken zullen, *gansch algemeen*. »Uw naasten», en dat is een ieder, zult ge liefhebben zoolars ge u zelf lief hebt.

Is nu een ieder er van nature op uit, om zijn overtredingen niet te laten uitkomen, ze stil en geheim te houden, en ze voor de wereld toe te dekken, dan volgt hieruit alzoo, dat we jegens onzen naasten toe niets minder gehouden zijn, en alzoo in liefde tekort schieten, zoo we ook de overtredingen van onzen naasten niet met de zorgvuldigheid eener teedere liefde toedekken. Niemand moet ooit iets van ons hooren, waardoor zijn dank over onze naasten daalt.

Nu zijn hier drie graden van toedekking van anderer schuld.

Waar in 't algemeen sprake is van *onzen naasten* doelt de eisch der verhoeling en toedekking van anderer schuld, zonder enige uitroddering, op een ieder met wien we in aanraking komen. Wat anderen ook jegens ons misgingen, we mogen hun dit nooit toerekenen of vergelden. Altoos moeten we er op bedacht zijn, om de schuld van een ander, wie hij ook zij, toe te dekken, d. w. z. om te maken dat niemand anders er ook maar van hoort.